

aliis : & Albericum in dict. rubr. num. 1. ubi pro, & contra argumentatur ; & tandem resolvit quaestionem in hac verba : Puto considerandum, quod si patrimonium filii sit amplius, & persona patris indigens, & suspecta teneatur satisficere, alias non ; ut colligitur ex dict. l. legitimos, §. 1. & 2. Et hanc doctrinam videtur approbare Gregorius Lopez ubi supra. dum simpliciter ulterius proceditur, nec aliquid amplius dicit. Referens enim aliquid simpliciter, nec approbans, nec reprobans, approbare videtur illud : ut ex glossa & Tiraquello adnotavit Joann. Guttier, in repetitione legis, nemo potest. ff. de legatis l. n. 270. & confirmatur ex his, quae scripserunt Peralta in l. si quis in principio testam. n. 56. fol. mibi 391. Tiberius Decianus, tractatum criminalium lib. 3. cap. 9. in fine. & esse tutiorem Alberici, & Saliceti opinionem, & ut pater non nisi causa cognita satisfacere, agnoscat expressè Quesada, quem nullus refert, diversarum quaestionum juris cap. 11. n. 11. quam etiam ego verissimam existimo ; si modò iudex in cognitione causae multa inquirat, & perferatur, ex quibus scire possit, qua via magis consultum possit, & debeat esse filio : quod inspectis moribus, conditione patris, & ejus substantia, amplitudine patrimonii filii, & aliis similibus, facile sibi constare poterit : ut juxta necessitatem casus occurrentis, patrem ab onere satisfactionis excuset, vel adstringat : Nam cum certum quid in hoc statui non possit, arbitrio iudicis totum relinquendum est : ex dictis per Tiraquellum in l. si unquam. C. de revocand. donation. verb. omnia, vel partem aliquam, n. 27. 28. & seqq. & sic desent intelligi, quae in nostro casu resolvunt Emmanuel Suarez. in thesauro receptorum sententiarum in verb. pater, sub n. 41. Ascanius Clement. tract. de patria potestate cap. 6. effectu 14. n. 24. in fin. qui dicunt communem esse sententiam, ut patet cavere teneatur. Unde non possum non mirari, Doctorem Spino, in speculo testament. glossa. 29. de tutoribus. n. 35. primum in hac quaestione, eorum authorum, quos superius retulimus, nullam mentionem fecisse. Cum tamen de hac re disputationem instituerit. Secundo ita generaliter, & absque aliqua lege aut ratione constituisse, patrem tutorem, etiam divitem, à satisfactione non excusari, cum hoc casu Alberici, & Saliceti autoritate contrarium probari possit, ut supra vidimus. De aliis autem usufructuariis circa cautionem quid statuendum sit, capitibus sequentibus hujus libri plenè demonstrabimus. Sufficiat nunc, de patre legitimo administratore, & usufructuario bonorum adventitiorum filii, plenius, & distinctè magis quam adhuc egisse. His tamen addendum censemus unum, quod ex superioribus deduci valet, & in praxi utilissimum esse potest. Quòd cum pater ex legis dispositione legitimus sit administrator bonorum filii, & eorum usumfructum habeat, nec inventarium solenne conficere debeat, ut dictum est, non censetur cum illis in societate vivere, aut durare, & consequenter non tenetur lucra cum illis communicare, etsi non factò inventario bona simul possederit : & magna lucra acquisierit. Quod in terminis rectè adnotavit Palacios Rubios in repetitione rubricae de donationibus inter. §. 62. n. 31. qui commendat, & in facti contingentia sic iudicasse dicit. Et confirmari potest ex eo, quod quamvis societas non solum contrahatur expressè per pactum, aut stipulationem : juxta textum in l. 4. ff. pro socio. cum concordantibus adductis per Rolandum in consil. 91. n. 24. lib. 1. Hippolytum Riminaldum in consil. 280. n. 1. & 2. volum. tertio. Tiberium Decianum in consil. 97. num. 3. volum. secundo. sed etiam tacitè, tacito consensu, signis, factis, vel aliter declarato : ut contendit Franciscus Connanus commentariorum juris lib. 7. cap. 13. num. 1. Rolandus dicto consil. 91. num. 26. Caveta in consil. 26. num. 5. Cephalus in consil. 340. n. 6. lib. 3. Riminaldus senior in consil. 605. n. 13. volum. 4. Tiberius Decianus in consil. 36. n. 4. & n. 25. & 26. volum. 1. ut putà cum sociorum haeredes durant in opera societatis, & fratres, aut nepos cum patre, diu simul

habitant, nulla unquam inter se reddita ratione, omnia bona retinent communia, Quo casu tacita societas censetur inter eos contracta : ut post Bartolum, Alexandrum, Baldum, & alios multos, latè probant Tobias Nonius in consil. 64. n. 10. Cephalus in consil. 247. n. 2. lib. 2. Menochius in consil. 12. n. 1. lib. 1. & in consil. 121. n. 103. lib. 2. Hippolytus Riminaldus in consil. 280. n. 19. volum. 3. Et in hoc Regno, quo inter conjuges, omnia bona constante matrimonio acquisita communicantur : Et altero eorum mortuo, bonis simul remanentibus, & non divisis, inter haeredes conjugis praemortui, & conjugem superstitem tacita societas contracta censetur, ut lucrorum & damnorum communicatio fieri debet : prout latius fundantes sic tenent Palacios Rubios in repetitione rubricae de donationibus inter. §. 62. n. 25. Gregorius Lopez. in l. 20. tit. 8. partit. 5. glossa magna, prope finem. Alvarus Valascus consultatione 63. n. 11. A quibus tamen dissentit Maticeno in l. 2. tit. 9. lib. 5. novae recopilationis. gloss. l. n. 13. & seqq. qui latius videndus est : & Alphonsus de Azevedo. ibi n. 15. & societas tacita, quando, sive ex quibus conjecturis contracta, aut continuata videatur, tam inter minores, quam inter majores, ut lucrorum & damnorum communicatio fieri debeat, plenissimè trançant, nec aliquid intactum relinquunt, Alvarus Valascus consultatione. 63. a n. 8. Rolandus in consil. 91. lib. 1. Menochius videndus omnino in consil. 12. per totum lib. 1. & in consil. 121. per totum lib. 2. & praesumptionum lib. 3. praesumptione 57. per totam. & vide praesumption. 56. Cephalus in consil. 247. per totum lib. 2. & in consil. 483. per totum, lib. 4. Hippolytus Riminald. in consil. 280. volumine 3. Tiberius Decianus in consil. 36. volum. 1. & in consil. 85. volum. 2. Ubi n. 5. & dicto consil. 36. n. 35. Tria copulatè requirit, ut societas tacite contracta, seu continuata censetur : Menoch. dicto consil. 121. n. 103. lib. 2. & Riminaldus dicto consil. 280. n. 19. volum. 3. Pedrocha Brixensis in consil. 27. n. 42. lib. 1. qui per totum consil. multa congerit in hac materia necessaria ; & Aldobrandinus in consil. 116. a n. 2. lib. 1. Ad rem igitur deveniendo, quamvis societas tacite contrahatur, & continuetur (ut dictum est) in patre legitimo administratore bonorum filii, haec tacita societas constitui aut considerari non debet : nam cum subsit alia ratio, quam societatis contractae, nempe legalis administrationis, illa attendenda est, ut societas contracta seu continuata non censetur : ut advertit Palacios Rubios ubi supra, & post alios Cephal. in consil. 247. n. 21. lib. 2. & faciunt adducta per Decium in consil. 446. num. 2. Alexandrum in consil. 132. num. 8. lib. 4. Socium in consil. 113. lib. 4.

CAPUT IV.

De definitione usufructus, & prima dubitanda ratione adversus eam, ubi bonorum paraphernalium ; & eorum, quae aestimata in dotem dantur, nonnulla dicuntur ; & alia plura, quae in praxi quotidiana sunt, remissivè traduntur : dominium rerum dotialium, dum constat matrimonium, uxoris ne sit, an mariti, dilucidè, & distinctè magis, quam adhuc explicatur ; & nonnulla novè adnotata per Authorem, cum singulari simul, & necessaria quarundam rerum explicatione in medium proponuntur : demum in quaestione superiori, Martini sententia quae à multis probata est, per Authorem defenditur, & iis quae novissimè scripserunt quamplures Authores nota adjicitur, novèque & subtiliter respondetur per eundem.

S U M M A R I U M.

- 1 Usufructus definitio traditur, & plenissimè explicatur, remissivè.
- 2 Definitio omnis periculosa in jure.
- 3 Definitio debet converti cum suo definito, ita ut alteri rei, quam definita non conveniat.
- 4 Contra definitionem usufructus prima dubitandi ratio proponitur.
- 5 De marito ad usufructuarium, & contra, validum argumentum fieri non potest.
- 6 Maritus in rebus dotialibus, fortissimè & potentius jus habet, quam usufructuarium in re usufructuaria.
- 7 Dotialium rerum, quae aestimatae in dotem dantur, dominium in maritum transit, ipsique effectus dominus, ad libitum de illis disponere potest.
- 8 Joannes Cephalus, in consil. 532. num. 9. lib. 4. novè & verè consultatus per Authorem.
- 9 Aestimatio rerum dotialium efficit ut omne lucrum, aut damnum constante matrimonio in rebus aestimatis contingens, mariti sit, & non uxoris.
- 10 Efficit etiam, ut sola aestimatio, sive pretium in obligatione sit, & inde soluto matrimonio aestimatio tantum peti, & solvi potest.
- 11 Maritus, quando habeat electionem in casu dotis restituenda, reddendi res dotales, vel earum aestimationem, etiam cum res aestimatae in dotem datae sunt, remissivè.
- 12 Aestimatio rerum dotialium in dubio facit emptionem, & de nonnullis conjecturis, remissivè.
- 13 Et commendatum Jacobi Mandelli de Alba, consil. 136. a num. 5. lib. 2.
- 14 Dotales res, quoties in pondere, numero, vel mensura consistunt, in dominium mariti transeunt, ut possit de illis libere disponere : tenetur tamen soluto matrimonio earum aestimationem praestare, licet fuerint absque culpa consumptae.
- 15 Maritus soluto matrimonio, utrum teneatur aestimationem solvere rerum dotialium, quarum valor usque, & tempore consumitur, sive minuitur.
- 16 Uxor constante matrimonio triplicis generis bona habere potest, dotalia, simplicia, & paraphernalia.
- 17 Et de bonis paraphernalibus, fructibus eorum, & praeteriti, quod illa de jure hujus Regni observanda, plenè actum, remissivè.
- 18 Dotialium rerum, uxor ne, an maritus habeat ex lege dominium, & multis numeris sequentibus.
- 19 Pro marito duae leges expenduntur.
- 20 Et ad illas respondetur, explicaturque hoc numero, & sequenti. & infra à num. 36. quare maritus dotialium rerum sepe in jure dominus nuncupetur : & vide num. 22.
- 21 L. si praedium, C. de jure dotium, in favorem mariti ponderata, illius rationi satisfactum : & solutio Larvae, ab impugnatione Petri de Barbosa novè defensa per Authorem.
- 22 L. doce ancillam, C. de rei vindicatione : pro marito inducitur, & Petri de Barbosa solutio, & novè, & subtiliter impugnatur per Authorem, defenditurque, dotialium rerum dominium manere penes uxorem, constante matrimonio de jure civili, & de jure naturali, & numeris sequentibus.
- 23 Verbum, Videtur, fictionem, & improprietatè denotat.
- 24 Petri de Barbosa, in quaestione superiori nova concordia, novè, & verè consultata per Authorem.
- 25 Petri de Barbosa interpretatio ad textum in l. in rebus, C. de jure dot. novè, & concludenter improbata ab Authore.
- 26 Vulgatum Doctorum argumentum, quod ex l. doce ancillam, C. de rei vindicatione, desumitur, minime argere pro marito, clarè ostensum per Authorem.
- 27 Legè dotalem, ff. soluto matrimonio. cum similibus, solutio traditur.

- 28 L. in rebus, C. de jure dotium, quae communiter ponderatur pro marito, novè, & singulariter declaratur per Authorem, & ibidem agitur, an dominium rerum dotialium, soluto matrimonio, transiret ipso jure in mulierem de jure Digestorum.
- 29 Referuntur multi Authores docentes, maritum esse verum dominum dotis, constante matrimonio.
- 30 Dotis dominium, dum constat matrimonium, penes mulierem esse, multis juribus probari, quae hoc numero, & sequentibus adducuntur.
- 31 L. tertia, §. sed utrum, ff. de minorib. quae vulgo allegatur in favorem domini mulieris constante matrimonio, ab impugnatione & solutione Petri de Barbosa novè defenditur.
- 32 Verbum, quod ex sui natura, & proprietate praesens tempus, & non futurum denotat, ad futurum referri non debet :
- 33 Verbum, est, de sui natura, veritatem & proprietatem significat.
- 34 Petri de Barbosa interpretationem, ad textum in l. quamvis, ff. de jure dotium, repugnare menti illius legis, novè & aperte ostensum per Authorem.
- 35 Referuntur multi Authores asserentes, uxorem esse veram dominam dotis constante matrimonio.
- 36 Et eorum opinio per Authorem probatur, & eleganter declaratur ; & numeris sequentibus.
- 37 L. cum in fundo ff. de jure dot. pro resolutione Authoris optimè ponderata.
- 38 Dicitio, quasi, improprietatem vocabuli, & imperfectionem dicti significat.
- 39 Nicasii resolutio, in quaestione tractata supra à n. 18. adducta, & novè consultata per Authorem.
- 40 Petrum Gregorium, eleganter & verè loquentum in hac materia ; nova Authore consideratio.
- 41 Joannis Vaudi Pedemontani opinio in hac materia, novè adducta, & probata per Authorem.
- 42 Jacobi de Carolis distinctio in hac materia novè consultata per Authorem.
- 43 Jacobi Cujacii declaratio in hac materia (quae huc usque per aliquem adducta non est) per Authorem expenditur, & ejusdem resolutioni applicatur.
- 44 Antonii Pichardi novissimam resolutionem in hac materia, Authore resolutioni convenire, novè consideratum per eundem.
- 45 Hieronymi de Cavallos novissimam distinctionem in hac materia, novam non esse, nec veram, jurisque rationi minimè convenire, novè & concludenter ab Authore probatum.
- 46 Maritus conventus actione personali, utrum liberetur ab onere satisfaciendi, si bona immobilia in dotem data possideat ; & novè inferitur ad l. 66. Tauri.
- 47 Dotialium rerum possessionem, penes maritum existere, & uxorem non possidere, ex sententia communi, & utrumque possidere, ex sententia aliorum Authorum.
- 48 L. sciendum, §. si fundus, ff. qui satisfacere cogantur, explicatur : & num. sequenti.
- 49 Quesada, & Hieronymi de Cavallos rationes ad illum textum rejiciuntur.
- 50 Jacobi Cujacii interpretatio ad textum in dicto §. si fundus, novè expenditur.
- 51 Dotalia bona aestimata, vel inaeestimata, utrum computari debeant in summa mille ducatorum, (quae in l. 11. 12. & 13. tit. 1. lib. 6. novae collect. regiae, requisita est,) ut maritus onus armatae militiae subire teneatur, & in similibus casibus : & num. sequenti.
- 52 Legi Lucius, §. idem respondi, ff. ad municipalem, vera ratio redditur.
- 53 Hieronymus de Cavallos, in explicatione ad textum in dicto §. idem respondi, novè notatus per Authorem.
- 54 Mulieri competet rei vindicatio utilis contra quemlibet possessorem, non obstante dotis aestimatione, quando maritus non est solvendo : & gloss. verbo, aestimatae in l. in rebus, C. de jure dotium, latius explicata, remissivè.

55 Maritus delicto suo non potest uxori praejudicare in dote, & bonis mariti confiscatis; uxor dotem suam salvam habere debet: & de ratione, & pleniori declaratione, remissive.

DE usufructu formali, causali & legali haecenus actum est capitibus tribus praecedentibus: nunc verò de usufructu formali (qui propriè est usufructus, de quo tractamus) agendum erit. Et in primis à definitione incipere, & singulas ejus partes explicare hoc capite & nonnullis sequentibus necessarium est. Quia omnis, quæ à ratione suscipitur, de aliqua re institutio, debet à definitione proficisci, ut intelligatur quid sit id, de quo disputatur: Cicero officiorum lib. 1. in princ. vers. omni. quem post Bald. Cagnolm, Asinium, Mantuam, & alios refert Sebastianus Medices in proemio tract. de definitio. num. 1. ubi num. 2. ex aliis rectè adnotavit, quòd definitio maximum lumen affert rei, quæ in controversiam adducitur. Et qui nescit definire, disputare ignorat, ut ipse tradit ibid. n. 6. Justinianus ergo, in princ. Institut. de usufructu, qui sumit ex Jureconsulto Paulo lib. 2. ad Vitellium, relato in l. 1. ff. de usufructu & quemadmodum quis utatur. & ab utroque confirmat Regia l. 20. tit. 31. part. 3. definit, ut sit jus utendi & fruendi rebus alienis salva rerum substantia, quæ definitio integra est, & optima est, constans genere, & differentiis, secundum omnes: ut testatur Joannes Corrasius in l. 1. n. 1. ff. de servitutibus. Sebastianus Medices de definitionibus. part. 2. definit. 70. v. usufructus & usus, n. 6. & tunc eam, atque à nonnullis impugnationibus defendunt Raphael Fulgosius, & Angelus in dicta l. 1. ff. de usufructu. & Florianus de Sancto Petro ibi à n. 1. cum nonnullis sequentibus. Sebastianus Medices ubi supra, dict. definit. 70. per totam. Udalricus Zasius ad tit. ff. de usufructu, & quemadmodum quis utatur. in princ. fol. mibi 183. Jacobus Cujacius in paratitulis, in lib. 3. Codicis, tit. 33. de usufructu, fol. mibi 178. & plene declarant singulas definitionis partes, Angelus Aretinus, & communiter Scribentes in dict. princ. Institut. de usufructu. & ibi Nicasius, Minfingerus, & alii, & novissime Antonius Pichardus à n. 1. cum segg. optime Francisc. Hotomannus ibid. & in disp. de feudis, cap. 4. & in epitome in lib. 7. Digestor. tit. 1. ff. de usufructu, num. 2. fol. mibi 107. Francisc. Duarenus ad tit. ff. de servitutibus in princ. de divisi. servitut. Forcatulus in rubr. ff. de servitutibus, n. 3. Martinus Sanc. in tract. individ. fol. 7. pag. 2. Petrus Gregorius in syntag. juris, lib. 4. cap. 3. de usufructu, à n. 2. 1. part. Antonius Gomez tom. 2. variar. cap. 15. de servitut. n. 3. Antonius Gabriel commun. opin. tit. de usufructu, concl. 1. Francisc. Connanus commentar. juris lib. 4. cap. 1. Joannes Cephalus in cons. 2. n. 8. lib. 1. & in cons. 157. n. 7. lib. 2. Francisc. Burfatius in cons. 360. n. 16. lib. 4. Petrus Augustinus Morla, (ex privatis aliorum scriptis omnia transcribens novissime) Emporij 1. part. tit. 6. ff. de servitut. quest. 1. n. 3. sed definitio hæc, sicut & alia quæcumque in jure, periculosa videtur: juxta textum in l. omnis definitio, § de regul. Juris de qua vide omnino Sebastianus Medices dicto tract. de definitionibus, in proemio n. 7. definitio enim perfecta debet converti cum suo definito, ita ut alteri, quam definitæ non conveniat: ut ex multis latius probat Medices ubi supra in proemio n. 8. & quest. 4. 1. part. à princ. at prædicta usufructus definitio, non solum usufructuario, sed & multis aliis personis convenire videtur (ut aliis capitibus videbimus.) Primò enim, maritus in rebus dotalibus habet jus utendi, & fruendi; & fructus omnes lucratur, l. pro oneribus, C. de jure dotium. l. dotis fructus, in princ. & §. 1. ff. eodem tit. & re aliena, nempe dote uxoris fruatur, & utitur: ut significat textus in l. in rebus C. de jure dotium. (alia multa jura statim præcibabo) hujus tamen difficultatis solutio pendet, ex solutione cujusdam quæstionis in jure valde controversæ: ut ut scilicet, constante matrimonio, dotalium rerum dominium uxoris sit, an mariti, vel jus dumtaxat percipiendi, & lucrandi fructus, & administrandi bona dotalia illi com-

petat in qua quæstione variae extant, & diversæ Doctorum sententiæ, ut in infra dicemus. Conveniunt tamen omnes in hoc: quod de marito ad usufructuarium, & contra, validum argumentum fieri non possit & maritus (utcumque res sit) in rebus dotalibus fortius, & potentius jus habeat, quàm fructuarius in re fructuaria: ut ex communi novissimè agnoscit eruditissimus Petrus de Barbof. in l. divorcio §. si fundum. ff. soluto matrimonio. n. 7. fol. mibi 1036. & sic superior definitio marito non convenit. Id quod manifestius apparebit, si constituamus primò, & principaliter, quòd dos ab uxore, vel à patre ejus, potest dari marito æstimata, aut inæstimata. Primo casu, quando dos datur æstimata, ea æstimatione, quæ faciat emptionem; dotalium rerum (quæ sic æstimatæ in dotem dantur) dominium in maritum transit, impleque effectus dominus, ad libitum de illis disponere potest: per textum in l. quoties. C. de jure dotalium. & in l. plerumque. ff. eod. tit. l. æstimata. ff. soluto matrimonio. l. 16. & 18. cum segg. tit. 11. partit. 4. & post ordinarios in dictis juribus, ex recepta omnium sententia sic resolvunt Socinus in cons. 56. lib. 1. Roland. in cons. 92. n. 2. lib. 2. & in cons. 54. à n. 4. lib. 4. Natta. in cons. 650. n. 2. Antonius Gomez in l. 53. Tauri, n. 44. Joannes Gutierrez, de juramento confirmatorio. 1. part. cap. 1. n. 8. Josephus Ludovicus, decis. Perusina. 10. & decis. 89. Petrus de Barbofa in l. æstimata. à n. 1. ff. soluto matrimonio. & ultra relatos per eum, Borgninus Cavalcanus decis. 16. à n. 2. Quædam divers. quest. juris, cap. 14. n. 16. & n. ult. vers. si enim dos esset æstimata. Joannes Cephalus in cons. 351. n. 32. lib. 9. Jacobus Mandellus de Alba in cons. 271. num. 6. lib. 2. Joannes Vincentius Hondedei in cons. 14. num. 4. vol. 1. Joannes Franciscus de Ponte in cons. 71. num. 9. & 10. Doctor Spino in Speculo testamentorum. glossa de legato pro dote relicto. n. 72. idque ex Purpurato, Covar. & aliis pluribus, verum esse affirmat Barbofa ubi supra. & plenè disputat n. 26. 27. & 28. etiam si maritus dotem æstimatam recipiens, tempore receptionis pauper sit, sive non solvendo; nam adhuc æstimatio facit emptionem, & dominium in eum transfertur: Inde apparet, quòd ultra eum & novè & verè considero, Joannem Cephalum in cons. 532. n. 9. lib. 4. minus bene consulendo observasse, quòd res dotalis æstimata, emptionem non faciat, si viro pauperi sive non solvendo existenti, data fuerit; cum contrarium verius esse clarè appareat ex superioribus, & Josepho Ludovico decis. 89. in fine. 9 efficit autem æstimatio rerum dotalium, ut omne lucrum, & damnum constante matrimonio in rebus æstimatis contingens, mariti sit, & non uxoris: & sic utilissimum est uxori, res æstimatas in dotem dare marito: ut ex multis observat Barbofa in dicta l. æstimata. n. 5. & ultra relatos ab eo agnoscunt communem, & veram resolutionem Josephus Ludovicus decisiones Perusina. 10. n. 2. & num. 8. Quædam dicto cap. 14. in fine. Marcus Mantua in cons. 44. num. 6. part. 2. Cephalus dict. cons. 351. n. 34. lib. 3. Joannes Vincentius Hondedei in cons. 14. n. 45. vol. 1. Id quod procedi etiam usu uxoris res æstimatæ in dotem datæ deteriorentur, ut in vestibus exemplum ponens, tradit Barbofa dict. num. 5. qui n. 1. vers. ex hac prima conclus. & num. 2. 3. & 4. & num. 21. plenè atque eruditè agit, quæ debeat continere æstimatio rerum dotalium ut inducat emptionem: Et nonnullos casus congerit Joannes Cephalus (quem ipse non refert) dict. cons. 351. à num. 3. usque ad num. 10. lib. 3. Efficit etiam, ut sola æstimatio, sive pretium sit in obligatione, & consequenter, quòd soluto matrimonio, maritus, vel hæres ejus, præcisè compellatur æstimacionem rerum dotalium solvere, nec liberetur res ipsas dotalis tradendo: & similiter uxor ad æstimacionem tantum rerum agere possit. ut ex communi etiam tradit Barbofa in dict. l. æstimata. num. 3. in fin. & num. 4. & ultra relatos ab eos ex multis observat Borgninus Cavalcan. decis. 16. n. 4. fol. mibi 231. 1. part. Jacobus Mandellus

dellus de Alba in cons. 136. num. 4. lib. 1. Cephalus in cons. 532. num. 3. & num. 10. lib. 4. Joannes Vincentius Hondedei in cons. 14. n. 47. volumin. 1. Joannes Franciscus de Ponte dicto cons. 71. num. 9. & 10. Et maritus quando habeat electionem in casu dotis restituendæ, reddendi res dotalis ipsas, vel earum æstimacionem, etiam cum æstimatæ res in dotem datæ sunt, tradit plenè Cephalus (quem lectori commendo) dicto cons. 532. per totum lib. 4. & Jacobus Mandellus de Alba in cons. 136. per totum lib. 1. & cons. 178. n. 11. eodem lib. Et si in instrumento dotali, fiat mentio æstimacionis; simus tamen in dubio, an fuerit talis æstimatio, quæ faciat emptionem, necne; quòd in dubio credendum sit æstimacionem emptionem facere, ut maritus præcisè teneatur, sive hæres ejus, rerum dotalium æstimacionem solvere, nec liberetur res ipsas dotalis restituendo, post glossas, & multos Authores, ut certum tradunt Covarruvias practiarum cap. 28. in principio. Barbofa in dict. l. æstimata. num. 5. ubi optime & utiliter declarat num. 29. & 30. & sequentibus. & ultra eum idem observant Cephalus dict. cons. 351. num. 32. lib. 3. Quædam diversarum quest. juris. cap. 14. n. ult. in fine. Joannes Gutierrez pract. lib. 3. quest. 77. num. 2. & num. 7. Joannes Vincentius Hondedei cons. 14. num. 40. utiliter declarat num. sequent. volumin. 1. Jacobus Mandellus de Alba in cons. 271. num. 6. lib. 2. & in cons. 136. num. 4. eodem lib. ubi à num. 5. usque ad num. 10. nonnullas conjecturas congerit, ex quibus in dubio æstimatio emptionem facere videtur. Horum igitur bonorum, quæ æstimata in dotem dantur, dominium, & libera disponendi facultas, cum in maritum transeat, certum est, & definitionem supra traditam usufructus, marito minime convenire. Idemque observandum est, quoties dotalis res in pondere, numero, vel mensura constituit; indicitur enim absque pacto contrahentium, tacita quædam earum rerum æstimatio, & sic dominium transit in maritum, ut possit de ipsis liberè disponere, teneatur tamen soluto matrimonio, earundem æstimacionem præstare, licet fuerint absque ejus culpa consumptæ, per textum in l. res in dotem, ff. de jure dotium & l. 21. tit. 11. partit. 4. & ex communi resolvunt Covarruvias pract. dict. cap. 28. num. 6. Joannes Gutierrez. de juramento confirmatorio, 1. par. cap. 1. num. 7. Doctor Spino in speculo, gloss. 11. principali. de legato pro dote relicto. num. 92. Quod secus est in rebus aliis, quæ in dotem dantur; & mulier, cum contrahit matrimonium, secum adducit; quorum valor usu, & tempore consumitur, sive minuitur (como la ropa blanca, & tapices, aderegos de casa, & alia similia) quæ si non æstimantur, & usu communi ac promiscuo consumantur, sive deteriorentur, talia restituenda sunt, qualia reperiuntur tempore soluti matrimonii, nec maritus ad æstimacionem tenetur. Sic post Baldum in l. de his. C. de donationibus inter virum & uxorem. Angelum in l. in hac. C. de pactis conventis. & in l. maritus uxori, ff. ad l. falcidiam, resolvit Quædam diversarum quest. juris cap. 28. in princ. vers. quid autem statuendum est. fol. mibi 112. Alia verò bona, quæ in dotem non dantur, vel quæ extra dotem sunt; in dominium mariti non transeunt, sed in dominio uxoris remanent; nec in illis etiam, superior definitio verificari potest. Id quod evidentius apparebit, si secundo loco & principaliter constituamus; Quod uxor, constante matrimonio, triplicis generis bona habere potest, dotalia, simplicia, & paraphernalia. Bona dotalia sunt, quæ expressim dotis nomine & causa marito dantur: de quibus diximus supra; & tractatur in l. 1. & per totum tit. ff. soluto matrimonio. & per totum tit. 11. partit. 4. bona simplicia, sive extra dotem sunt, quæ mulier apud se retinet, nec dominium, nec administrationem marito concedit, ita ut nec fructus aliquos ipse lucratur, nisi in casibus certis de jure communi, licet aliud sit de jure hujus Regni: ut ii Authores observant, quos statim adducam. Paraphernalia bona dicuntur, quæ mulier ultra dotem in domum viri infert, quorum dominium penes ipsam

remanet regulariter, administratio tamen, aliquando tacite, vel expresse per eam marito conceditur: sic colligitur ex lult. C. de pact. conventis, l. si ego, §. dote, ff. de jure dotium, & optime declarat regia l. 17. tit. 11. partit. 4. in vers. Parapherna son llamados. Et plenissimè hanc materiam declarantes, infinitaque de bonis paraphernis dicentes; & de praxi quoad illa de jure hujus Regni observanda; sic resolvunt post ordinarios, & alios plures Jacobus Menochius omnino videndus in cons. 56. à num. 2. usque ad num. 10. lib. 1. & lib. 3. præsumpt. 8. & 9. Antonius Gomez, in l. 50. Tauri num. 20. Covarruvias resolut. lib. 1. cap. 8. num. 8. & de sponsalibus 2. part. cap. 7. §. 6. n. 2. Thomadoccus in cons. 33. n. 15. & cons. 189. num. 5. Lara in l. si quis à liberis, §. si quis ex his, num. 65. & num. 70. & duobus seqq. & num. 262. Quædam diversarum quest. juris, cap. 14. num. 24. Doctor Spino in speculo testamentorum, gloss. 18. princ. de melioratione, num. 26. Parladorius rerum quotidianarum, lib. 2. cap. finali 3. par. §. 1. num. 6. Borgninus Cavalcanus de usufructu mulieri relicto, num. 206. fol. 402. Sfortia Oddi in cons. 25. num. 1. Joannes Vincentius Hondedei, in cons. 91. num. 56. & segg. Alphonsi. de Azevedo in l. 2. tit. 3. lib. 5. novæ recopilacion. num. 62. 63. 64. & 65. & in l. 3. & 4. tit. 9. eodem lib. 5. num. 22. usque ad num. 26. Petrus de Barbofa 1. par. legi. prime. ff. soluto matrimonio, à num. 27. usque ad num. 35. & 3. par. ejusdem legis, num. 31. & num. 67. 68. & 69. & in l. 2. ejusdem tit. in prin. num. 54. 55. & 56. qui duo, quoad fructus, jus administrandi, & alia similia diversum jus observari de jure hujus Regni, quàm de jure communi rectè adnotarunt, ut ibi videri poterit. Ad rem igitur deveniendo. In his bonis, & aliis, quæ æstimata in dotem dantur, dubium quæstionis propositæ non procedit, sed dumtaxat in bonis inæstimatis. Id quod in terminis rectè considerat Joannes Vaudi. variar. quæstion. lib. 2. quest. 3. in princ. Propriè enim fundus dotalis est, inæstimatus fundus: cum æstimatus magis sit emptitius intelligendus; l. unica §. itaque supra. & §. in fundo artem. C. de rei uxoria actione, ut supra diximus. Dotalium itaque rerum, (quæ inæstimatæ in dotem datæ sunt) uxor ne, an maritus habeat ex lege dominium, valde controversum esse solet. Pro utroque enim varia jura, & diversa argumenta expendi possunt; ut constat ex dictis per Barbofam in loco statim referendo, & his, quæ novissime scripsit Antonius Pichardus in princ. Institut. quibus alienare licet, vel non. num. 2. & 3. & num. 10. Pro marito autem sequentia jura ponderantur communiter: primò, textus in l. dotalis. §. dotalis. ff. de fundo dotali, dum dicit: Dotalis prædium sic accipimus, cum dominium marito questum est: ut tunc de mum alienatio prohibeatur. & in principio Institut. quibus alienare licet vel non, ut Justinianus sæpè appellat maritum, Dominum rerum dotalium. Sed responderi potest, quòd in his, & aliis juribus, maritus appellatur dominus rerum dotalium, & dicitur penes eum esse dominium; propter administrationem, & perceptionem, & fructuum fructuum: ut responderi posse dixit Barbofa, in l. dotalis. num. 4. in fine, & alii relati per eundem ibi. num. 2. in princ. ff. soluto matrimonio. & sic intelligit Doctor Spino in speculo testamentorum, gloss. 11. princ. de legato pro dote relicto. num. 76. & 77. ultra quos, & alios, considerari potest; id contingere fictione quadam, & subtilitate juris sive propter rationem prædictam, hoc est, propter commodum fructuum propter quod, non domini rerum, aliquando in jure domini nuncupantur: ut elegantissimè probat Petrus Gregorius in syntagmate juris, lib. 1. capit. 12. de dominio, proprietate, & possessione, num. 7. per totum. 1. parte. Sive de jure subtilitatis, id est, ex illo improprio emptionis contractu, qui consideratur in dote respectu mariti, propter onera matrimonii sustinenda: per textum in l. ex promissione, 18. ff. de obligationibus & actionibus, dum dicit: Ex promissione dotis non videtur lucrativa causa esse: sed quodammodo creditor aut emptor intelligitur, qui